

Trainingen 'Leren zichtbaar maken' vernieuwd

Vijftien jaar geleden lanceerde John Hattie zijn baanbrekende boek *Leren zichtbaar maken* (LZM). In maart 2023 verscheen de opvolger, met nieuwe inzichten. Reden voor de Bazalt Groep om de LZM-trainingen bij te werken met deze nieuwe informatie.

TEKST MARTIN VAN ROOIJ FOTOGRAFIE BAZALT GROEP

De inmiddels internationaal vermaarde onderzoeker van onderwijs John Hattie veroorzaakte met zijn boek *Visible Learning for Teachers* (Leren zichtbaar maken, kortweg LZM) een schokgolf in onderwijsland. Sjoerd van Loon, onderwijsadviseur bij Bazalt Groep: "Hattie heeft allerlei invloeden in het onderwijs aan grondig wetenschappelijk onderzoek onderworpen; dat was daarvoor nog nooit in één samenvattend model gedaan. Hattie zette alle uitkomsten op een rij en kwam tot de conclusie dat onderwijs gericht moet worden op het ontwikkelen van het vermogen bij leerlingen om het eigen leerproces goed te kunnen beoordelen en reguleren. Hiervoor ontwikkelde hij met zijn team het programma Leren zichtbaar maken, dat in Nederland door Bazalt Groep op scholen wordt uitgevoerd."

Focus niet op interventies
maar op de leraar.
Die maakt het verschil.

Sjoerd van Loon, onderwijsadviseur bij Bazalt Groep

WETENSCHAPPELIJK ONDERBOUWD

Om het boek te bestempelen als de heilige graal in onderwijs voert wat te ver, maar impact had het zeker. Sjoerd: "Hattie gaf niet alleen uitkomsten van belangrijke aanpakken die impact hebben, maar ook richting aan waar je als school met je onderwijs naar streeft. Vaak worden keuzen in het onderwijs nog gebaseerd op een mix van gevoel en ervaring. Dat is zoiets als een huis in de polder bouwen zonder een deugdelijke fundering. Je wilt niet het gevoel hebben dat het een mooi huis wordt, maar zeker weten dat je een aanpak hebt die werkt."

De bundeling van Hatties onderzoek laat zien dat er heel veel aanpakken zijn die effect hebben, maar welke werken nou het beste? We weten bijvoorbeeld dat een kleinere klas een positief effect heeft op de leeropbrengsten, maar hoe groot is dat effect nou? Sjoerd: “Volgens Hattie is de effectgrootte van een kleinere klas 0,18 (bron: www.visiblelearningmetax.com/Influences). Een effectgrootte van 0,40 staat gelijk aan een gemiddelde groei van een leerling per schooljaar en is daarmee een ijkpunt. In plaats van de klassen kleiner te maken kun je bijvoorbeeld meer impact realiseren door het gericht inzetten op feedback en formatief werken.”

‘Klassen verkleinen heeft weinig effect, goede feedback veel.’

320 INVLOEDEN

Hattie onderzocht maar liefst 320 invloeden en schaalde ze allemaal in. Sjoerd: “Niet alle scholen gebruikten zijn onderzoeksuitkomsten zoals Hattie het bedoelde. Ze zagen LZM als een rijsttafel: ze kozen de gerechten die ze lekker vonden: de vijf

interventies met het meeste effect bijvoorbeeld. Dat is volgens Hattie een valkuil. Het gaat niet om de interventies maar om de aanpak die in jouw school werkt. En die maak je niet zozeer met enkelvoudige interventies door een leraar, maar alleen als gezamenlijk team. Daarom heeft Hattie een tweede boek geschreven: *Visible learning – the Sequel*. Het verschijnt 20 maart bij Corwin, een partner van Bazalt Groep. Later zal bij de uitgeverij van Bazalt

Groep de Nederlandstalige versie verschijnen. Door snel afstemmen konden we de aanpassingen nu al in het nieuwe trainingsprogramma verwerken.”

Het is volgens Hattie de leraar die uiteindelijk impact maakt. Sjoerd: “Vandaar dat Hattie in zijn nieuwe boek veel aandacht besteedt aan de expertise van de leraar en aan zaken zoals de relatie tussen de leerling en de leraar, effectieve feedback en de collectieve efficacy van het team. Dat zijn zaken die het verschil maken.”

GEACTUALISEERDE TRAININGEN

Naar aanleiding van de nieuwste inzichten van Hattie, gedocumenteerd in zijn nieuwe boek, heeft Bazalt Groep de drie trainingen voor Leren zichtbaar maken geactualiseerd.

1. **De Grondslag**, een introductie op Leren zichtbaar maken voor het hele team. Was 1 dag, is dat nog steeds.
2. **Leren zichtbaar maken – voor leraren (VLAT)**. Verdieping van Leren zichtbaar maken, waarbij het hele team op een onderzoekende manier gaat kijken naar de vijf gebieden (De zichtbaar lerende leerling, De Leren zichtbaar maken-school, Zichtbaar lesgeven en leidinggeven, Ken uw impact, Effectieve feedback) van LZM. Voorheen 2 dagen, nu 3.
3. **Bewijs in Actie (BIA)**. Training voor het stuurteam, dat op schoolniveau gegevens en bewijs onderzoekt voor het schoolbreed leren, gericht op schoolontwikkeling. Was voorheen 2 dagen, nu 3.

De VLAT is gericht op het hele team, de BIA is bedoeld voor het stuurteam, dat vaak bestaat uit de directeur, een of meer leraren en een of meer specialisten, bijvoorbeeld een ib'er of een kwaliteitscoördinator. Kijk voor uitgebreide informatie op www.bazaltgroep.nl/leren-zichtbaar-maken.